

Cédric Pietralunga

Ukraina tvingas sänka sina militära ambitioner

Ur *Le Monde*, 19 februari 2024

Efter två år av krig tvingas den ukrainska generalstaben övergå till en i huvudsak defensiv krigföring. Orsak: bristen på ammunition och den kraftiga förstärkningen av de ryska ställningarna.

Förändringen är nu officiellt bekräftad. Tre månader efter den misslyckade motoffensiven, inledd under stora förhoppningar i juni i fjol men som körde fast i ryska förstärkningar längs hela frontlinjen, har Ukraina bestämt sig för att sänka sina ambitioner. ”Vi går från offensivt agerande till en defensiv operation”, medgav den nye överbefälhavaren general Oleksandr Syrskij i en kort intervju den 15 februari med den tyska tv-kanalen ZDF.

Ukrainas armé har knappast något annat val. Tätheten i de minfält ryssarna lagt ut – upp till fem sprängladdningar per kvadratmeter på ett djup som kan uppgå till mellan 15 och 20 kilometer – har omintetgjort planerna på ett mekaniserat genombrott, i varje fall med de resurser Kyiv förfogar över för närvarande.

Dessutom har, enligt militära uppgifter, de tusentals observationsdrönare som varje dag övervakar frontlinjen gjort slagfältet ”genomskinligt” och förhindrar all koncentration av styrkor. Så fort fordon eller trupper grupperar sig utsätts de för artillerield eller blir jagade av explosiva drönare.

”Gräva ner sig och skydda sig”

Framför allt lider Ukrainas armé av en allvarlig kris beträffande ammunition. I avvaktan på en överenskommelse mellan demokrater och republikaner i kongressen levererar USA sedan början av året inte längre artillerigranater och raketer och européerna har ännu inte fått fart på tillverkningen. För att råda bot på bristen på artilleri använder sig Kyivs armé massivt av drönare av typ ”FPV” (First Person View), som styrs på distans på ett mycket precist sätt men som ändå inte räcker till för att utjämna skillnaden till ryssarna.

Enligt bedömare uppgår ”eldförhållandet”, som mäter skillnaden i volym när det gäller artillerield mellan de båda krigförande, i dag till en mot tio, eller rent av tolv till rysk fördel. ”Ukrainarna kan inte hålla ut i den situationen utan stora förluster i manskap. Då är det vettigare av dem att dra sig tillbaka till säkra försvarspositioner”, säger Stéphane Audrand, konsult i internationell riskbedömning och reservofficer.

Detta ”säkrande” av försvaret, en militär term för att ange förstärkning av linjerna med skyttegravar, prefabricerade bunkrar, minor, eller anti-stridsvagns hinder, har ukrainarna använt sedan början av vintern, därtill nödda och tvungna på grund av det ryska trycket. I landets östra delar, i *oblasten* Donetsk, bygger man ett nätverk av förskansningar som kan skydda varandra ömsesidigt. Längre i norr, i *oblasten* Charkiv, och i söder, i Zaporizjzja-regionen, håller minst två försvarslinjer på att konstrueras runt flera städer och strategiska axlar. ”Gräva ner sig och skydda sig är vanligt i krig. Och kriget i Ukraina utgör inget undantag, trots all teknologi”, säger en fransk militär källa.

Reträtt från Avdijivka

Allt tyder på att ukrainarna långsamt kommer att få dra sig tillbaka till de positionerna de närmaste veckorna och månaderna i det ”försvar på djupet” som lärs ut vid militärakademierna men som alltid är besvärligt att omsätta i verkligheten. ”Det rör sig om att lämna sin ställning samtidigt som man fortsätter att strida och hindra motståndaren från att kunna röra sig. För detta täpper man till utrymmet genom en spärrad av artilleri mot flanker och fronten

längst fram samtidigt som man drar sig tillbaka från en plats till nästa. Men då krävs att man har tillräckligt med granater”, säga Stéphane Audrand.

Lördagen den 17 februari tillkännagav den ukrainska armén att man drar sig tillbaka från Avdijivka, staden norr om Donetsk i Donbas med 34 000 invånare före kriget, som ryssarna försökt erövra sedan i höstas till priset av svåra förluster.

Men när man väl dragit sig tillbaka, hur ska man då agera? En del bedömare anser att ukrainarna får glömma alla tankar på offensiv och fortsättningsvis gå in för att långsamt mala sönder den ryska armén i stället för att i onödan gå till angrepp vid frontlinjen. ”Ukraina måste inrikta sig på förstörelse i sikte på nästa etapp av kriget”, skriver således Michael Kofman och Franz-Stefan Gady i en not publicerad den 9 februari av *International Institute for Strategic Studies*. Enligt de båda forskarna ”är bästa sättet för Ukraina att återfå övertaget att förverkliga ett effektivt försvar på djupet, det skulle minska förlusterna och behoven av ammunition [och ge landet möjlighet] att omstrukturera sin utplacering av styrkorna, skapa ombyte av brigader och frigöra en del av armén för att bygga upp den på nytt”.

Återställa offensiv kapacitet

General Syrskyj, som ersatt general Valerij Zaluzjnyj som i två år inkarnerat det ukrainska motståndet men som fått se sin ställning försvagad efter den misslyckade motoffensiven sommaren 2023, förefaller dela det synsättet. ”Målet med vår [defensiva] operation är att trötta ut fienden och tillfoga den maximalt med förluster genom att använda våra befästningar och våra tekniska fördelar i form av drönare och elektronisk krigföring”, sade han i intervjun med tyska ZDF. Vilket kan översättas till: om återerövringen av de områden som annekterats eller ockuperats sedan 2014 – fortfarande 18 procent av Ukrainas territorium – fortfarande är det uttalade målet handlar det nu inte om stora rörelser utan om att nöta ut de ryska styrkorna i väntan på den hypotetiska leveransen av nytt materiel för att återskapa en offensiv kapacitet.

Hittills har emellertid Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj motsatt sig den sortens tankegångar och ansett att varje nationell kvadratmeter måste försvaras till det yttersta. Det var skälet till att ukrainarna stod emot orimligt länge vid Sievierodonetsk och framför allt i Bachmut, där man valde att förlora tusentals soldater hellre än att överge denna stad i Donbas vars strategiska betydelse ändå var begränsad. Bachmut föll till sist i ryssarnas händer i maj 2023 efter tio månader av blodiga strider där den gamla arbetarstaden totalt förstördes.

Men ukrainarna har inte längre resurser för en liknande strategi lyder bedömningen i västliga generalstabers. Två års krig har lett till att Kyivs armé, enligt amerikanska bedömningar, förlorat cirka 70 000 i stupade och 120 000 i sårade, vilket approximativt innebär 20 procent av antalet mobiliserade. För ryssarnas del uppskattas förlusterna till 315 000 stupade och sårade.

Dessutom är de ukrainska styrkorna trötta och i behov av avlösning. ”Första och andra världskriegen visade att efter två till två och ett halvt års krig är en soldat utmattad. För Ukrainas del närmar sig den tidslinjen nu och man är tvungen att avlösa 500 000 manna de närmaste månaderna”, säger Stéphane Audrand. En lag om att utvidga kriterierna för rekrytering av nya soldater är under diskussion i Rada, det ukrainska parlamentet, men Kyiv oroar sig för hur detta ska mottas i samhället.

Återstår frågan om denna nya strategi, som skulle kunna kallas ”vända ryggen till” eller ”sköldpaddan”, kommer att kunna minska, rent av upphäva, den skillnad i kapacitet mellan ryssar och ukrainare som idag är uppenbar. Enligt forskarna Jack Watling och Nick Reynolds kommer 2024 att bli ett besvärligt år. Enligt deras beräkningar kommer Moskva att klara av att förse fronten med materiel och manskap i samma rytm som under krigets två första år. ”Men även om det är mindre sannolikt med någon kvalitetshöjning på de ryska styrkorna, i och med att den ukrainska armén kommer att kunna fortsätta att nöta på, kommer ryssarna

ändå antagligen att klara att hålla samma takt i attackerna under hela 2024”, skriver de i en studie publicerad den 13 februari av den brittiska tankesmedjan *Royal United Services Institute*.

Varaktigt stöd till Ukraina

En del tvivlar också på Ukrainas förmåga att ”slå sönder” den ryska armén, som blivit avsevärt bättre sedan kriget började, även om den fortfarande ger prov på häpnadsväckande lakuner vad gäller ledarskap eller i att kombinera olika vapenslag. I en intervju publicerad i november i fjol i veckotidningen *The Economist* ifrågasatte general Zaluzjnyj själv det axiom enligt vilket den ryska armén skulle bli tvungen att se annorlunda på invasionen när förlusterna uppnått en viss nivå. ”Där hade jag fel”, sade han till *The Economist*. ”Ryssland har förlorat minst 190 000 man. I alla andra länder skulle den sortens förluster ha tvingat fram ett slut på kriget.”

En ukrainsk seger är ändå möjlig, försäkrar man i militära kretsar. Den takt ryssarna förbrukar materiel på vid fronten innebär att den arsenal som härstammar från sovjettiden på våren 2025 kommer att vara uttömd. Och den ryska vapenindustrins kapacitet räcker inte för att underhålla en konflikt av hög intensitet. Enligt beräkningar av forskarna vid *Royal United Services Institute* har Moskva till exempel behov av nära 6 miljoner artillerigranater (4 miljoner av 152 millimeters kaliber och 1,6 miljoner av 122 millimeters) om året för att försörja sina trupper i Ukraina medan den totala produktionen ”torde uppgå till 3 miljoner granater”. Även om Nordkorea och, hypotetiskt, Kina skulle komma till undsättning räcker det inte för att trygga den ryska överlägsenheten.

För att minska trycket på de egna linjerna intensifierar Ukraina också attackerna djupt inne i Ryssland, vilket på sikt skulle kunna försvaga fienden. Sedan början av vintern fokuserar Kyiv framför allt sina attacker på raffinaderier belägna på ryskt territorium med hjälp av lokalt tillverkade drönare i stånd att tillryggalägga mer än 100 mil. Enligt ukrainska källor har redan tretton av de fyrtio ryska raffinaderierna skadats, vilket skulle kunna orsaka problem i försörjningen av trupperna i Ukraina. En strategi som påminner om den de allierade använde sig av 1943-1944, bl a under operation ”Tidal Wave” inriktad på att förstöra tyskarnas raffinaderier och bränsledepåer.

Men den stora obekanta faktorn handlar förstås om Västs förmåga att stötta Ukraina varaktigt. Utan vapenleveranser från sina bundsförvanter kommer Kyiv inte att kunna stå emot den ryska ångvälden, i synnerhet som Ryssland gått över i en krigsekonomi. Under två år av krig har de som stöder Ukraina, främst USA och EU, levererat militär hjälp till ett värde av cirka 100 miljarder euro. Förvisso en betydande summa men inte överdriven med tanke på att enbart USA:s årliga försvarsbudget väntas överstiga 880 miljarder dollar (817 miljarder euro) under 2024. ”Ukrainarna måste hålla ut till mitten av 2025 då Västs vapenproduktion kommit igång på allvar. Och då kan de börja planera nya offensiver. Inte förr”, säger Stéphane Audrand.

Översättning från franska: Björn Erik Rosin